

SEPTEMBRO - DECEMBRO 1997 N°311

Ca dokumento esas enretigata da Ronald Bijtenhoorn □

www.bijtenhoorn.nl

PROGRESO

Progreso fondesis da Profesoro Louis Couturat.
Collège de France, en 1908. Ol konsakresas a la
propago, a la libera diskuto ed a la konstanta
perfektigo di la Lingua Internaciona. Progreso
editesas kom la oficala organo di la

**UNIONO POR LA LINGUA INTERNACIONA
IDO**

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA

MEMBRO - KONTRIBUTI

Sro Franz Regnier agas kom Kasero dil Uniono e responsas la recevo e kontado di abon-pagi.

Membro-kontributo yarala. od abono a Progreso sen membreso dil Uniono. **500 belga franki**, pagenda a Landal Reprezentero o direte a: Uniono por la Linguo Internaciona Ido, 27, Ville du Bois, 6690 Vielsalm, Belgia. Abonpaji povas esar pagata aden la konto dil Uniono: C.G.E.R. (Caisse Générale d'Epargne et de Retraite) Konto-numero 001 - 1329220-08 en 6690 Vielsalm, Belgia o per internaciona postala-mandato.

LANDAL REPRESENTERI

Andora:	Robert CASTELLO. All, Sante Colona 50, 7 ^a , 4 ^o , <i>Andorra-la-Vella (Pyr.)</i>
Anglio:	David WESTON, 24 Nunn Street, <i>Leek, Staffs.. ST13 8EA</i>
Belgia:	Jacques BOL, 80 chaussée des Gaulois, <i>1300 Wavre</i> , Check-Nr. 000-0748184-23
Kanada:	Kevin FORD, 311-320, Graydon Hall Drive, <i>North York, Ont.M3A 2Z9</i> Canada
Francia:	Jean MARTIGNON, 12, rue Maurice Utrillo, F-91600 <i>Savigny-sur-Orge</i>
Germania:	Alfred NEUSSNER. Tütinger Str, 3, D-37284 <i>Waldkappel</i>
Hispania:	José GARCIA c/o Ingeniero Joaquin Benlloch 71 - 13a, <i>Valencia 26</i>
Nederlando:	Hans STUIFBERGEN. Ceramplein 76 hs, NL-1095 BZ <i>Amsterdam</i>
Oceania:	Donald HUMPHRIES. Box 121 - L, GPO <i>Melbourne, Victoria 3001</i> -Australia
Polonia:	Jerzy GRALAK, al. Waszyngtona 37/76 PL - 04.015 <i>Warszawa</i> .
Sri Lanka:	Ronald C. PERIES, 4. Sri Vijaya Road. <i>Colombo 6</i> , Sri Lanka
Suedia:	Kerstin ÅKERLUND, Klippgatan. 1;S - 973 31 <i>Luleå</i>
Suisia:	Cl. KREIS- SCHNEEBERGER. 57, avenue de Champel, <i>1206 Genève</i> (Suisia)
USA:	Richard EARNHART. 405 Fry, Denton TX, 76201 USA Edward H. STEVE, 820. Glendalough Road <i>Erdenheim</i> , Pennsylvania. 19118 - USA
Kirgizia:	Borivoy MARECHEK, per Jukovskogo, 20 Bishbek - 45 - Republiko di Kirgizia. 720045
Chinia:	Gao Zhen-Xing, Jiashanlu 50 hao,4 hao lou, Yidanyuan 2 hao, Quingdao Shandong, P.R. China.

PROGRESO
SEPTEMBRO - DECEMBRO 1997

Adreso por informi pri l'IDOLINGUO sur Internet:
[http:// users. aol. com/idolinguo](http://users.aol.com/idolinguo).

L'Internaciona Ido-konfero 1997 (G.Anton) - Nova starto (A.Juste) - Expresuri
idiomala (H.Neussner) - La Bovulo (Saki) - L'eroro di Umberto Eco (H.Stuifbergen)
Poemo da C.Patmore (Tom Wood)- Monologo di Hamlet - Grava Trafik-problemo
en Britania (T.Lang) - Naraco portugala (J.Bol) - Informi.

L'INTERNACIONA IDO-KONFERO 1997

Nia internaciona konfero esas pasinta, ma certe la lekteri qui ne partoprenis la konfero deziras lektar pri ol, por esar kelke informita . Yen kelka impresi ed informi.

Asistis Idisti e simpatizanti ek ok landi e tri kontinenti ; unesmafoye partoprenis Ido-konfero, samideano ek Afrika ed asistis kelka nova idisti. Do nia linguo trovas nov amiki.

IMPRESI:

Tre impresis me itere la spirito dil amikeso, qua regnis inter l'asistanti. Depos la konfero en Elsnigk, on renkontras nova idisti dum nia konferi, dum ke samideani qui partoprenis Ido-konferi dum pasinta yari pro evo o maladeso parte ne plus povas partoprenar. Ido vivas nun per nova kunlukteri.

Impresis me anke la nederlandan organizeri dil konfero, qui facis omno por ke la konfero sucesis. Granda danko a li.

Pluse impresis me la kapableso di yun idisti , qui lernis Ido erste plu o min kurta tempo, parolar nia linguo fluante e korekte. Tale ante omno impresis me nia Hans Stuifbergen e James Chandler.

Komprenende anke impresis me la lando, ube eventis la konfero: Nederlando. Ni vizitis la bela e pitoresk urbeto Alkmaar ed anke la chefurbo Amsterdam. Komprene la tempo esis tro kurta por vidar suficante multo di Amsterdam, ma tre interesiva esis anke la vizito di muzeo pri la famoza humanisto e pedagogo Jan Amos Comenius, qua anke ja kreabis linguo universala.

SUCESI:

Dum la konfero, ni povis konstatar ke depos la konfero en Elsnigk, ni atingis suceso, qui povas kurajigar ni durar nia lukto por Ido. Ni ganis nova kunlukteri, amiki ed Ido-lernanti en diversa landi, inter li landi neeuropa-na. Editesis nova verki dil Ido-literaturo, exemple gramatiko e vortari por Nederlandani o dicionario Ido-Serbo-Kroata. Publikigesas nova revui: nia IDO-SALUTO e la "LETRO INTER-NACIONA" da nia amiko Jean Martignon e pos la konfero en Bakkum riaparis l'Angla IDO-VIVO, redaktita en bona qualeso da James Chandler. Advere omno dependas de l'aktiveso di singla aktiva idisto. Quon ni bezonas, esas l'aktiveso di ankore plu multa samideani.

DISKUTI DUM LA LABOR-KUNSIDI:

Lo maxim importanta dil konfero esis la diskuti e l'interkambio di idei ed experienci dum la labor-kunsidi. Quo diskutesis ?

Komprendende ante omno diskutesis qualmaniere ni povas ankore propagar Ido e fortigar nia movimento plu sucesoze.

Ni konstatis ke linguo internaciona povus plear eminenta rolo kom interlinguo dil Europana Uniono. Ol esus linguo neutra, ne favorus irga naciono ed ol extreme racionaligus l'interkomunikado. Europa bezonas komuna duesma linguo, ma prezente la influoza rondi forte refuzas linguo konstruktita, pro egoismo, ignorado o pro interesi komercial o politikal. Por ni esas extreme importanta fortigar nia movimento, nam nia publika influo kreskas kun nia forteso. Exemple interviuvis ni du Nederlandana jurnalisti e li skribis pri Ido e pri nia movimento. Tamen li skribis ke grupo de homi, l'Idisti, intencas atingar la skopo dil endukto di lia interlinguo kom duesma linguo por omni, quo esas utopio segun ta jurnalisti. Li kredis ke ni esas fanatiki qui volas realigar skopo utopiala sen perceptar la neposibleso di lia ideo. Me probis explikar a la jurnalisti dum la interviuvo ke ni reale vidas la mondal situeso e la defacilaji qui impedas nia agado. Me dicis ke ni esas konvinkita pri la valoro di interlinguo e specale di Ido kom developita Esperanto e ke ni ofras a la homi nia linguo kom moyeno di racionaligita interkomunikado sen fanatikeso, ma sur la bazo di nia konvinkeso. Multa valoroza idei komence refuzesis ed on difamis lia adheranti e propageri kom ridinda fanatiki, ma omna progreso ekiris de minoritato.

Ni konstatis ke ni mustas aplikar moderna metodi en nia propagado, exemple ni mustas explorar quala grupi povus esar interesita pri linguo internaciona e pro quo. Nia propagado dependas de ta explori e ni devas konsiderar l'interesi di ta homi quin ni volas interesar pri Ido. Esas tre importanta por ni uzar la Interreto (INTERNET) por informar la publiko pri Ido.

Ultre to, diskutesis linguala problemi. La developado dil Ido-vortaro, speciale l'endukto di nova vorti must esar kontinua procedo. Propozesis plu demokratigar ta agado per donar ad omna idisti la posibleso partoprenar en la introduktado di nova vorti per propra propozi. La Linguala Komisiono* devas kolektar propozita vorti, diskutar la propozi e lore propozar nova vorti a la Direktanta Komitato por decido.

Ni advokas omna samideani diskutar kun ni, quale esas posibla ke omna interesita idisti partoprenez en la linguala laboro.

FINALA REMARKO:

Ido-konfero ofras la posibleso parolar nia linguo kun altri. Esas ecelanta experienco perceptar quale Ido funkcianas.

Günter ANTON

NOVA STARTO

Ante l'invento dil imprimo, un ek la bazi dil kulturo esis l'arto kopiar manuskripti.

Dum yari, monaki okupis por lo, granda parto di sua vivo. E kelkafoye, li ne savis qua esos l'utileso di tala labori, ma konciis sua rolo: transmisar mesajo.

Simile dum plura yardeki, old Idisti, vera pioniri dil revo, perseveris malgre deceptes sen savar qua esos rezulto di sua esforci.

Nun plu fortuneze, ni recevas favoroz informi e ni vidas quaze nova starto. Pensi di Couturat, ofte neglija, riprenas sua rolo e servas kom kriterio. Inter oli, la "meza voyo", qua igas obsoleta l'olima kontroversi pri la plaso di Ido, la "sekura komprenebleso" qua solvas plura problemi, et l'"alternativa formi" qui apertas fenestri.

Altraparte nova samideani deskovras, ke l'Ido es afero serioza, e li adportas sua experienci. E yen lo maxim astoniva: til recente l'Idisti uzis por propagando teknikal moyeni simil a ti del epoko di Couturat. Ma nun l'Ido ne plus es nur klozat en biblioteki; ol povas per komputori ed informo-reti arivar til sur skribo-tabli. Danke a kelka kompetenti, to es nova espero e rekompenco pos longa persevero.

Ka ni povas do regardar quiete nia futuro?

Yes ! se ni sucesos evitar olima erori. Dum la periodo di 1928, l'Ido-movimento esis florifanta; ma eventis kontroversi inter du tendenci, quin ni povas nomizar: la "stabilisti" e la "reformisti". Singla ek oli pensis kun bona fido ke sua metodo grantos nova suceso; la polemiki divenis bitra ed on adportis hipotezi vice serchar harmonioza transakto. Certe on evitis separo ed on obtenis posvivo, ma sen l'esperita sucesi.

Or nun riaparas ta du tendenci, fortuneze sen bitreso ma kun konvinkeso: certeni propozas ulsorta "fundamento" dum ke altri judikas necesa reformi e modifiki..

Quale konciliar amba deziri ? Ni explorez kun metodo: l'ideo di "fundamento" esus renego dil idealo dil Idisti, ed ultre lo, nun "fundamentalismo" divenis leda vorto por leda nociono, kun signifiko di fanatikismo.

Tamen l'Ido bezonas (quale omna idiomi ecepte le kreola) evitar struktural perturbeso: oportas komprenar facile anciena teksti (en qui forsan arkaika vorti adjuntas delikata charmi). Ed altraparte nova vorti recenta en la linguo prenis sua plaso en la general strukturo.

Tal es la kazo en Ido: ni lektas sen esforci libri e revui dil unesma yari; ni povas nomizar to "kontinueso". Nul fundamento esas necesa : tradicio-no e komuna raciono servas kom guideri. Konseque nulu darfas postular chanji, supresi o remplasi dil existanta formi. E tale permanas la lingual strukturo en agreabla kontinueso.

Ma kontinueso equivalas nula ankiloso, e ni explorez l'altra vidpunto.

Kad on impozos a ni pedant e monotona stilo ? ed obligo serchar ka vorto es oficale admisita ?

Quale konciliar ta diferanta deziri ?

Couturat indikis lo: la metodo dil alternativ, larja voyo sur qua l'Idisti avancis timide. Esas plur exempli, ek qui maxim signifika es : "lektabos" o "esos lektinta". Tale l'Ido posedas ja posiblesi, ofte neglija, di formi tote korekta, quankam kelkafoye nekustumala. Ed altra esas ne ja suface explorita. Tala metodo havas bela defino: "cherpar ek sua propra fonto". Yen plaso por talenti ed imagino.

Konforme al evoluciono dil idiomi, on povas anke adoptar vorti e formi uzata da skripteri en sua verki, e mem sua propra trovaji.

Ma evidente tote libere e segunvole: to esez nul moyeno por postular obliganta modifiki. To es afero di personal gusto, di artoza stilo e di literatural kompozi.

On komparis Ido kun arboro sur qua kreskas multa rami, folii, flori e frukti, ma qua havas un trunko e profunda radiki.

On povas anke facar komparo kun olda konstrukturo; kaze ke on movas petri di la vulto, eventos tota krulo. Ma nulo impedas adjuntar extera galerii (preferinde di simila stilo) ; nul danjero, nul risko en tala kazi. Ed evidente nulu es obligata vizitar ta galerii.

Oportas do mantenar ferme la kontinueso dil Ido-linguo, e samtempe admisar alternativa formi fitanta segunvole por eleganteso di stilo. To esas nul transakto, ma l'acepto di lingual fenomeno aganta segun diversa gradi en omna idiomi.

E per tala metodo ni ne disipos por vana kontroversi nia energio, e ni povos okupar omna esforcis por nia "nova starto".

Andreas JUSTE

IDIOMALA EXPRESURI

Quankam me esas tote konvinkita pri la avantaji di internaciona linguo, me tamen hike volas mencionar ulo, quo semblas esar desavantajo relate a la naturala lingui. Me parolas pri l'idiomala expresuri. Ica expresuri, qui intuicigas abstrakta aferi per konkretaji, donas koloro a la linguo, kelkafoye adjuntas humuro, kreas imaji avan l'okuli dil audanto. La desfacilajo nur esas, ke ta expresuri en maxim multa kazi ne esas tradukebla. Ante ke on riskas miskompreno per tala expresuro, esas certe plu prudenta renuncar li por internaciona uzo. Kelke regretinde, segun mea opiniono, ma klarreso e facila komprenebleso esas la maxim importanta postulo ad internaciona linguo.

Me nun volas donar kelka exempli di tala expresuri ek la Germana linguo:

Se persono es forte entuziasmigata pri irgo, ma on tre dubitas ke la vervo duos longatempe, on dicas, ke to nur esas "*palio-fairo*". Qua *pozas sua kapo aden la sablo*, ta ignoras la realeso, ne volas egardar la fakti. Se on volas impedar la aktivezi di irga persono, existas du tre simila expresuri por to, on povas *pozar stoni adsur lua voyo*, o *jetar bastoni inter lua pedi*.

Ka vu komprenas la senco di *jetar la fusilo aden frumentagro* ? Se on jetas irgo aden frumentagro alte kreskanta, esas preske ne posibla retrotrovar ol. Do se chasisto jetas sua fusilo aden frumentagro, lu mustas definitive finar la chasado. La signifiko do esas: definitive cesar irgo - exemple negoco o studio.

Se on havas bona kauzo por la espero, ke on balde povas eskapar desagreada situeso, on dicas, ke *on vidas lumo ye la fino di la tunelo*, tre impresiva, ka ne ?

Konocata esas, ke glaciomonto flotacas talamaniere, ke la maxim granda parto esas en la aquo, dum ke nur la mikra somito es videbla. Do se on parolas pri irga fakto, ke to nur esas *la somito di la glacio-monto*, on volas expresar ke nur mikra parto di la fakti esas konocata, ma certe existas plu multo pri quo on ne havas informi.

Kelkafoye on profitas per la prepari di altri sen propria penado. On povas expresar to per du diversa frazi: *on sideskas an tablo ja nutrivilizita od on kushas su aden lito bonpreparita*.

Anke tre simila signifikon havas la du frazi: *Fortranchar la brancho sur qua on sidas*, e *buchar la ganso, qua donas ora ovi*. En amba kazi, on forte nocas su ipsa.

Ofte animala esas uzata en tala expresuri. Exempli: *on employas kapro kom gardenisto*. Ton on uzas, se persono ne nur esas tote ne-apta por irga laboro ma on povas supozar, ke lu mem exekutos domajante la tasko. Pri persono, qua exajeris simpla evento kom tre importanta, on dicas, ke lu *transformas kulco ad elefanto*. Qua akiras irgo sen antee vidar o kontrolo ol, ta *kompras kato en sako*. Pri fakto vaste konocata, on dicas, ke la *paseri kantas pri to sur la tekti*.

La sequanta expresuri esas segun mea opiniono anke sen expliko sat bone komprenebla. *Havar mala ludkarti* - do havar mala chanci pri irga afero. *Montrar la ungli ad persono* - do minacar lu. *To es muziko por mea orel* - do me tre volunte audas to. *La ludkubi esas jetita* - do l'afero esas

decidita. *To esas ludo per fairo* - do danjeroza afero. Ne tante bone komprenebla es forsan *gvidar persono dop la lumo*; la senco esas "trompar lu". Klimigar persono adsur palmo signifikas chagrenigar e mem furiozigar lu. *Ruptar irgo super la genuo* - on facas irgo tre o tro rapide.

Se on varsas pura vino aden glaso por persono, on volas dicar, ke on dicas la vereso a lu. Tre kritikema persono sempre *trovas haro en la supo*.

Me povus kontinuiĝar tala expresuri dum multa pagini. La Germana linguo havas abundanta quanto di oli. Kande me komencis speciale interesari pri oli e kolektar li, me povis plenigar un pagino pos l'altra ed ankore nun trovas suficante ofte nova tala expresuro.

Me volonte savus, kad en altra lingui anke tala expresuri esas ofte uzata, e kad on forsan uzas kelki same kam en Germania.

Heidi NEUSSNER

LA BOVULO

Tom Yorkfield sempre egardabis sua mifratulo, Laurence, per indolenta instinto di antipatio, moderita, dum la pasinta yari, a toleranta sentado di apatio. Esis nulo tre palpebla por antipatiar il: il esis nur parento, kun qua Tom havis nula komuna gusto od intereso, e kun qua, ye la sama tempo, il havis nula okazono por disputado.

Laurence, frue en lua vivo, livabis la farmeyo, e vivis dum plura yari per mikra sumo di pekunio legacita ad il da sua matro; por profesiono lu pre-nabis piktado, ed on raportis ke il talamaniere agas pasable bone, irgakaze, por konservar korpo ed anmo. Il specaligis su per piktari animala, ed il sukcesis trovar nombro di personi por komprar lua pikturi. Tom perceptis komfortoza sentado di sekura supereso, per kontrastar sua situeso a ta di sua mifratulo; Laurence esis piktisto-kerlo, nur to e nulo plusa, quankam on forsan povis igar lo semblar plu importanta, per nomizar il animalo-piktisto; Tom esis farmisto, ne grandioze, to esis vera, ma dum plura generacioni, la familio proprietis la farmeyo qua havis bona reputeso pro la bestiaro produktita. Tom agabis sua maxim bone, per la poka kapitalo quan il disponis, por mantenar ed augmentar la qualeso di sua mikra bestiotrupo, e pri Clover Fairy il produktabis bovulo qua esis ulmaniore pasable plu bona kam irga quan lua vicini povis montrar. Lu ne esabus kauzo di sensacio-

no en la judiko-cirklo ye importanta bov-expozo ma lu esis yuna animalo tam vigorosa, bonforma e sana kam irga quan modesta praktikema farmisto dezirus posedar. Ye la taverno King's Head dum merkato-dii on multe laudis Clover Fairy, e Yorkfield kustumis deklaras ke il ne cedus lu por cent pundi; cent pundi esas multa pekunio en la fako di modesta farmi, e probable irgo plu multa kam okadek tentabus il.

Esis kun specala plezuro ke Tom prenis avantajo di un de la rara viziti di Laurence a la farmeyo, por duktar il a la klozeyo ube Clover Fairy mantenis solitara pompo - la separita spozulo di pasturala haremo. Tom sentis la rivivigo di kelko de sua anciena antipatio di sua mifratulo; la piktisto esis divenanta plu langorema pri sua maniero, plu desapte vestizita, e semblis ke il inklinas a donar kelke komplezachema nuanco a sua konversado. Il nule atencis prosperanta plantacajo de terpomi, ma il entuziasmis pri tufo de flav-florifanta herbachi qua stacis en angulo proxim pordeyo, quo kelke agacis la posedanto di farmeyo tre bone sarklita; pluse, kande il posible esabus decante komplimentoza pri grupo di repleta, nigra-vizaja mutonyuni, qui quaze klamis por admirado, il divenis eloquento pri la foliaro-tinti di querko-kopso sur la opozita kolino. Ma il nun esis duktata por inspektar la kronizata fiereso e glorio di Helsery; irge quante il esus rankorema pri sua laudi, irge quante tarda e meskina pri sua gratuli, il mustis vidar ed agnoskar la multa eceli di ta timenda animalo. Plura semani antee, dum komercala voyajo a Taunton, Tom esabis invitata da sua mifratulo vizitar studieyo en ta urbeto, ube Laurence expozis un de sua pikturi, granda vida-jo reprezentanta bovulo stacanta til la genui en marsho-tereno; ol sendubite esabis bona, koncerne sua fako, e Laurence semblabis ecesive joyar pri ol; "lo maxim bona quon me facis til nun" il itere dicabis, e Tom jeneroze agnoskabis ke ol esas pasable viv-simila. Nun, on intencis montrar a la viro di kolor-materii vida-jo reala, vivanta modelo di forteso e gracio, kozo festinenda da la okuli, pikturo montranta nova posturo ed ago ye irga chanjanta minuto, vice stacanta glutinite en un nevarianta posturo inter la quar muri di kadro. Tom desligis ferma ligna pordo e duktis aden palio-lita korto.

"Ka lu esas tranquila ?" questionis la piktisto, dum ke yuna bovulo havanta lokloza reda felo venis inquestante vers li.

"Lu esas tempope ludema," dicis Tom, permisante sua mifratulo ques-

tionar su ka la idei di la bovulo pri ludado apartenas a la naiva infantala fako. Laurence komentis indiferente pri la aspekto di la animalo, e kelke questionis pri lua evo e tala detali; pose il kalme direktis la parolo aden altra voyo.

"Ka tu memoras la pikturo quan me montris a tu en Taunton ?" il questionis.

"Yes," grunis Tom; "blank-vizaja bovulo stacanta en slamo. Me ipsa ne multe admiras ta Hereford-tipi; voluminoz-aspektanta brutachi, semblas ne posedar multa vivo en li. Esas probabla ke tale on povas plu facile piktari li; nu, ca yuna raskalo sempre movas su, ka ne, Fairy ?"

"Me vendis ta pikturo," dicens Laurence, la nuanco konsiderante tranquila.

"Ka vera ?" dicens Tom; "me certe joyas audar lo. Me esperas ke tu esas plezata pri to quon tu obtenis po ol."

"Me obtenis triacent pundi po ol" dicens Laurence.

Tom turnis su vers il, lente augmentanta redesko di iraco en sua vizajo. Triacent pundi ! Ye la maxim oportuna merkatala situi quin il povis imaginar, lua prizata Clover Fairy apene produktus cent, e malgre to yen hike peco de vernisizita piktotelo, farbizita da lua mifratulo, vendata po tri foyi di ta sumo. Esis kruela insulto qua efikis tante plu forte pro ke lo emfazis la triumfo di la komplezachema, su-kontenta Laurence. La yuna farmisto intencabis kelke pikar la vanitato di sua parento per montrar la juvelo di sua posedaji, e nun la afero esis inversigita, ed on igis lua valorigita bestio aspektar chipa e senimporta kompare a la preco pagata po nura pikturo. Esis tante abomininde desyusta; la pikturo nultempe esis plu multa kam habila peco de kontrafaktita vivo, dum ke Clover Fairy esis la autentika kozo, rejulo en sua mikra mondo, personeso en la ruo. Mem pos lua morto lu ankore esus personeso; lua decendantaro pasturus en ta valo-prati e kolino-pastureyi, li okupus stablofako e boveyo e lakterio, lia bona reda furo makuletizus la pejzajo ed amasigus en la merkato; viri remarkus bovyunino promisanta o yuna bovulo bone formacita, e dicens: "Ha, ta venas de la lineo di la bona Clover Fairy." Dum omna ta tempo la pikturo pendus, senviva e ne-chanjanta, sub sua polvo e verniso, posedajo qua cesis signifika irgo se on decidis turnar ol, la vizajo vers la muro. Ta pensi iracoze persequis su tra la mento di Tom Yorkfield, ma il ne povis expresar oli en vorti. Kande il vortizis sua emoco, il bruske e severe prizentis la

afero.

"Forsan febla mente foli prizus forjetar triacent pundi po peco di farbizuro; me ne povas dicar ke me envidiez li pro lia gusto. Me prefere havus la autentika kozo, kam pikturo di ol."

Il inklinis la kapo vers la yuna bovulo, qua alternante kontemplis li, la kapo erekta, ed abasis la korni, kun mi-ludema, mi-tolerema sukuso di la kapo.

Laurence ridis, la rido esante di iritanta, indulgema amuzado

"Me pensas ke la kompranto di mea peco di farbizuro, quale tu nomizas ol, ne bezonas esar trublata pri forjetir sua pekunio. Dum ke me divenos plu multe reputata e konocata, la valoro di mea pikturi augmentos. Ta partikulara exemplo probable produktos quaracent en vendo-chambro pos kin o sis yari; pikturi ne esas mala kolokaji se on savas suficante multo por selektar la verki di apta homi. Or, tu ne povas dicar ke tua kara bovulo divenos tante plu valoroza, dum quante plu multa tempo tu posedos lu; lu juos sua mikra tempo, e pose, se tu duos posedar lu, lu reduktesos a la preco di kelka moneto-peci po hufi e felo, jus ye ta tempo, forsan, kande mea bovulo esos komprata po granda sumo por ula importanta pikturo-galerio."

Lo esis tro multo. La unigita trupi di vereso e maldicenso ed insulto tro multe strenis la povo di represi di Tom Yorkfield. En la dextra manuo il tenis utila querka bastono, per la sinistra manuo il esforcis sizar la laxa kolumo di la kanario-kolorizita silka kamizo di Laurence. Laurence ne esis kombatema homo; la timo di korpala violento disequilibrigis il tam komplete kam neguvernebla indigno disequilibrigis Tom, e do eventis ke Clover Fairy regalesis per la senprecedenta vido di homo kuranta rapide e kriachante trans la klozeyo, quale la hanino qua persistis establisar nesteyo en la manjo-trogo. En la sequanta amasigita felica instanto, la bovulo esis esforcanta lansar Laurence super sua sinistra shultro, pikar il en la kosti dum ke il ankore esis en la aero, e pozar genuo sur il kande il atingis la sulo. Nur la vigoroza interveno di Tom persuadis lu abandonar la lasta detalo di la programo.

Tom devote e senrankore flegis sua mifratulo a komplete rekupero pro lua vunduri, qui konsistis ek nulo plu serioza kam luxacita shultro, un o du ruptita kosti, e kelka nervalo prostraco. Funde, segun la mento di la yuna farmisto, esis nula plusa okaziono por rankoro; forsan la bovulo di

Laurence produktus triacent, o sisacent, ed esus admirata da mili en granda pikturo-galerio, ma lu nultempe lansus homo super sua shultro e pikus il en la kosti ante ke il falus adsur la altra latero. To esis la notenda prodajo di Clover Fairy, quon on nultempe povus forprenar de lu.

Laurence duras esar populara kom animalo-piktisto, ma lua temi esas kateti e cervyuni o mutonyuneti - nultempe bovuli.

SAKI (1870 - 1916)

Tradukita de la angla da David WESTON.

L'eroro di Umberto Eco

Me juis lektir la libro : "La serchado a la linguo perfekta en la kulturo Europana " da la skriptisto famoza Italiana Umberto Eco.

En ta libro, il prenas ni tra la yarcenti di serchado a linguo universalala.

Diversa projeti linguala, filozofii, teorii e pensi pasas avan nia okuli ed esas tre interesanta lektar pri to. Segun la noti ye la fino di sua libro, il juis granda helpo de la verki da Louis Couturat e Louis Leau, du Ido-pioniri, titulo tre modesta. Do esas regretinda ke il apene skribas pri Ido kom linguala projekto. Olua motivo : Esperanto preiris Ido ed inspiris multa konceptisti di lingui.

Tamen me ridetis kande la projekto Esperanto esis explikata. En l'introdukto dil Esperanto-gramatiko, il skribas ke Esperantisti sempre prizas parolar pri " samideani ". Jus tale, nula eroro, nula misimprimajo o mem falsa tradukajo nam anke en la versiono Italiana di ta sama libro (Editori Laterza e Figli, Roma, Italia, 1993, pagino 351) skribesas " samideani ".

Or me ya kelke savas l'Esperanto e mem sat multe por savar ke "samideani " ne es verbo en ta linguo. "Mi samideanas, vi samideanas, ni estos samideanintaj " edc. Quankam es posibla en Esperanto nemediate derivar verbo de substantivo, ofte kun tre desklara signifiki e kontre olua propra gramatikala reguli, me tamen preske es certa ke nia eminent auctoro Umberto Eco hike eroris su favore Ido. Pro quo? Il probable volis skribar nur " samideanoj " ed obliivis ta formo stranj ed aglutiniva di Esperanto. No, Umberto Eco ne tro pensis pri quale korekte skribar la pluralo di "samideano " e tre logikoze skribis " samideani " segun la gramatiko Idala. En un stroko, il montris qua linguo es plu logikoza e naturala; ka lua matralla linguo, l'Italiana, anke ne uzas " i " por la pluralo? Per ta stroko eroriva, il

fakte reklamis Ido, nia kara linguo. Se il nur esus konfesanta sua eroro ed agnoskanta la plu granda logikozeso di Ido, en libro o publike, qua savas quante efikiva ol esus por nia movimento.

Ma il sempre ankore povas anoncar su kom membro di ULI ed abonar Progreso.

Hans STUIFBERGEN , Nederlando

POEMO

da Coventry Patmore, tradukita da Tom Wood

Ne-okupat poeto, hik ed ibe,
Regard cirkum il ; por la ceteri
La mondo, ne sondebla bel,
Es plu prozatra kam la joko di bufon

Amoro vekas homi, unfoye dum viv-tempo;
Li lev pezoj palpebri, e regardas;
Yen, quon un dolc pagino pov docar
Li lekt kun joyo, lore kloz la libro.

Ed uli donas danki, ed uli dic blasfemi,
E maxim multa hom obliv; ma, ica od ita voye,
To e la ne-atencat rev dil Infantul,
Es omna lum di omna lia dio.

Noto dil R.K.: Coventry Patmore , (1823 - 1896) esis un de maxim konocata e karakteriziva poeti en la Victoriana ero; sua chef-verko esas vasta poemo pri la spozala amo: "L'Anjelo dil hemo" kompletigita per du altra verki " Fidela por sempre " e la "Vinki dil amo". Plu tarde, il publisis kolekturo , de religiala inspiro, "La nekonocata Eros ed altra odi".

Multa citaji de Shakespeare esas memorinda , ma probable la maxim ofte citata esas la monologo di Hamlet. Hike ni ofras ta monologo, habile tradukita da Usano Fred Kraft. Ol aparis en "Mikra Buletino" Januaro 1933.

MONOLOGO DI HAMLET

Esar o ne esar, yen la questiono :
Ka mente es plu nobla subisar
La frondi e flechari di la fato
Violent, od armizar su kontre
Maro di perturbi e lin finigar
Opoze ? Mortar - dormar, nulo pluse,
E dicar ke ni finigos dorme
La kordio-doloro e la mil
Shokadi naturala qui heredas
Nia korpo - es kolmo dezirenda
Fervoroze. Mortar, dormar ; dormar !
Sonjar posible ; - to es ya la jenado ;
Nam quala sonji venez en ta dormo
Di la morto, kande lo mortalan
Ni par - uzabos, vere nin pauzigas ;
Do la respekt qua facas la mizero
Long - vivanta : Nam qua toleradus
La flogili e la desestimi,
La ne-yusteso di la opresero,
La rud insulti dil superba homo,
L'angori dil amoro desprizita,
Lo lenta di la lego, la insolenteso
Di la regnanti, la repulsi quin
Merito pacienta aceptas
De la nedigno, se lu povas quik
Su mortigar poniarde nur ? Qua homo
Ca kargaji portus por sudorifar
E gronadar sub vivo fatiganta,
Se esus ne la timo permananta
Pri ulo pos la morto, la lando
Nultempe deskovrita, de la rivo
De qua nul voyajinto retrovenas,

La volon perplexigas ed igas ni
Prefere tolerar ta mult malaji
Quin ni havas, kam flugar ad altra
Pri qui ni savas nulo ? Tamaniere
Koncienco facas senkuraja enti
Ek omna ni ; e tale la koloro
Indijena di rezolvo paladeskas,
Tintita dal timema penso ; ed
Entraprezi grava ed ambicioz
Forturnas, ca-egarde, lia flui
E perd la nomo ago.

GRAVA TRAFIK - PROBLEMI en Britania

De l'instanto kande on ekiras de la pordo, transporto havas grand efekto sur nia vivo.

Trafik-amasigo, stradi qui destruktas la ruro e la urbi, diminuanta servi por autobusi e treni, 3600 morti sur la stradi e 300.000 vunduri singlayare, polutado venenozo qua severe domajas homala saneso, ed emisi qui augmentas globala varmigo. Yen ula problemi rezultanta del nuna transport-politiko.

Dum ke publika transporto diminutas, la uzo dil automobilo kreskas. La formo di nia urbi e civiti tote chanjis - butiki, laborerii, mem hospitali, esas organizita atencante la postuli dil automobilo. Ma samatempe un triimo di omna domi ne havas automobilo, multa homi esas plu o min izolita e ne povas acesar servi komuna. Preske duimo di omna voyaji esas min kam du milii. Ca voyaji - al parko, al butiki, por kolektar pueri del skolo - es ideal la por marcho o ciklado. Ma por multa personi existas tro multa trafiko sur la stradi por ca sana voyaj-metodo sekura e komfortoza.

Esas posibla diminutar trafiko se la alternativu al automobili e kamioni esas ameliorata. Unesme, on mustas diminutar la bezono voyajar per automobilo. Do esas necesa avancigar developi qui povas esar atingata pede, o per biciklo o publika transporto. Konstrukto di plusa stradi qui simple genitas plu multa trafiko devus esar cesata.

Duesme, koloko en publika transporto devas esar augmentata por provizar chipa, dependebla, rapida e frequa publika transporto. Koordino dil servi di autobuso e treno esas dezirinda.

Triesme, on devas igar la stradi disponebla al populo. Kontrolo di garado , endukto di rapideso-limiti diminutita, biciklo-voyi, e trafik-interdikti en certena kazi, - omna ca agi esus utila.

Min multa dependo del automobilo esas atingebla - ne esas questiono di pekunio, nur la rezolvo esas necesa. E ka la trafik-problemo divenos plu o min granda en futura yari ? Experti predikas ke dum la proxima 10 yari strado-trafiko augmentos per 40%, produktante mem plu serioza trafik-amasigo (qua nun kustas £19 bilioni singlayare en Britania). Pluse cirkum 10.000 personi mortas premature pro atmosferal polutado.

Sendubite simila problemi existas en altra "developita" landi. Do ni omna devas quik traktar ca importanta questiono por trovar moyeni diminutar la pavoriganta povo dil automobilo.

Tom LANG

Naraco Portugala

En septembro di ca yaro, mea spozino e me pasis semano en Portugal, alonge la splendida litoro proxim Lisboa, ye la boko di la fluvio Tajo, ube situesas konocata vakanco-stacioni quala Cascais, Estoril ed artala loki quala Sintra.

Kande me vizitas lando stranjera, me specale interesas me a la partikulara-ji di la linguo lokala; pro ke la Portugala esas vere fratino-linguo di mea matrata linguo, la Franca, e lor antea vizito dil lando, me ja studiabis kelke la linguo, ankore cafoye me povis facile e rapide lektar jurnali e revui Portugala: itere frapis me partikularajo en ta linguo de origino latina: la kurtigo di sat granda nombro di vorti devenanta de la Latina. Tale on tro-vesas opoze vorti quala "lua"(luno), "dor"(doloro), "geral"(general), "vir"(venar) dum ke la korespondanta latina vorti esas "luna", "dolor", "generalis" e "venire".

Fortunoze, lor singla voyajo, me kunportas mea "Biblio linguala !!" to

esas "L'Aventure des Langues en Occident" da Henriette Walter (che Laffont, Paris); en ol me direte ritrovis l'expliko : en la domeno di la pronunco, inter la IXma e Xma yarcenti, eventis en ta regiono fonetikala evolucioni qui donis a la Portugala til hodie, partikulara aspekto: la falo dil konsonanti "l" e "n" di la Latina, kande li esis insertita inter du vokali.

Exemple: "color" e "corona"(krono) trovesas en omna altra romana lingui ma la Portugalani dicas "cor" e "coroa".

Kad esas generala regulo?. Ne, to esus tro simpla e la naturala lingui nul-tempe esas simpla; tale on trovas multa "l" e "n" inter vokali en la Portugala to quo povus semblar ne-konvenanta pos to quo jus esis expozi-
ta; to nur semblas nam esas logikoza kauzi.

Unesma kauzo: en diversa vorti, la Latina havis duopla konsonanti, dicita jemela; en ta vorti, la Portugala konservis un konsonanto en la pronunco; exempli: L. "pellem." (pelo) - P: "pele"

L. "penna" (plumo)- P: "pena"

L. "annum" (yaro) - P: "ano"

Duesma kauzo : A ta anciena fonto di le "l" e "n", on mustas adjuntar ta dil pruntaji, unesme a la Latina, por formi ciencala , exemple "calor" (varmeso) qua konservas "l" apud la formo populara "quente", devenanta de L.calentem; pose a la Araba qua influis multe ta regiono dil sudo dil Iberika peninsulo, exemple "azulejo", e fine al lingui stranjera : exempli: "sala" del Franca: salle (salono), "salame" del Itala, "televisao" del Angla, edc

Konseque kande on renkontras vorto portugala qua ne similesas ad ulo konocata, oportas serchar la "l" o la "n" mankanta..

Jacques BOL

INFORMI

- Nova verketo en Ido: (pri qua unike responsas l'autoro)

Parolacho: verko tote en Ido pri temi koncernanta specale sexualeso e kozi relatanta. ISBN 90 80 24 23 49.

Preco : Ned. Florini ; 7,- / 4 Int.Resp.Kup. - Editerio Tia Libro
Ceramplein 76 hs; NL - 1095 BZ Amsterdam.(Nederland)

- Korespondo: Yuri SHEVCHUK, Gagarin-str. ,57 - 19, u.Pechora,
RUS - 169700 Komi - Ruslando, deziras korespondar en Ido.

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA (IDO)

Membri dil Direktanta komitato

Prezidanto:	Günter Anton (Germania)
Vice-prezidanto:	Jacques Bol (Belgia)
Sekretario:	David Weston (Britania)
Sekretario por linguala questioni:	Robert Carnaghan (Britania)
Kasero:	Franz Regnier (Belgia)

Membri:

Gunter Anton (Germania), Jacques Bol (Belgia),
Robert Carnaghan (Britania), Tom Lang (Britania),
Jean Martignon (Francia) Antoni Myszkowski (Polonia),
Alfred Neussner (Germania) Franz Regnier (Belgia),
Edward H Steve (USA) Hans Stuijbergen (Nederlando).
David Weston (Britania)

La direktanta komitato riektesos dum la yaro 1999.

PROGRESO aparas trifoye en la yaro, e tote en Ido. Pri la redakto, responsas komitato. Artikli, tradukuri e movadal intormi sendezes a Jacques Bol, 80 Chaussée des Gaulois B-1300 Wavre, qua funkcias kom mediacero en la redaktala komitato. Progreso imprime-sas dal imprimerio «Ateliers du Manoir», Marcinelle Belgia.

Editeur responsable: Franz Regnier, 27, Ville du Bois
B 6690 Vielsalm

Altra revui por l'Idistaro

A) « IDO-SALUTO » - Revuo tote en Ido, editata da Ido-Info, Ceramplain 76hs,
NL - 1095 BZ Amsterdam (Nederlando).

Abono : 1) Che la chef-redaktero Hans Stuijbergen adreso supre;
2) Che Alfred Neussner, redaktero organizala, Thüringer Strasse, 3
D - 37 284 WALDKAPPEL - Burghofen. Germania.

Precio: Holanda fl. 5,50; DM: 5; USA \$: 4
o korespondanta sumo di vua lando.

B) « LETRO INTERNACIONA » revuo tote en Ido.

Yaral abono-preco: Francia 20 franki; altra landi: 5 internaciona respond-kuponi,
sendenda a l'editero: Jean Martignon, 12, rue Maurice Utrillo,
F - 91600 Savigny-sur-Orge (Francia).

BROSHURI

I. Por la Franca-parolanti:

Servado de «PROGRESO»: obtenabla che Jacques BOL, 80 Chaussée des Gaulois, B-1300 Wavre (Belgia)

1) On povas obtenar gratuite:

- a) le petit manuel en 10 leçons, b) le vocabulaire usuel et grammaire de de Beaufront. c) dérivation et composition de l'Ido, de Lebasnier.
- d) grammaire et exercices (Ido-kontoro).

2) altra broshuri obtenabla ye ta adreso:

- a) lexique et manuel Ido-Français de Guignon - 300 Belga franki.
- b) «Un parler d'amis» l'Ido-linguo - 1907-1995, de Andreas Juste - 300 Belga franki.

Pago preliminar per internaciona postala mandato.

II. Por la Nederlanda-parolanti:

Nova edituro di Ido-gramatiko e vortaro por la Nederlanda parolanti. Ca edituro anke es apta por la Flandra-parolanti e la regioni Nederlanda parolanta de Surinam, Kuracao, Aruba, Bonaire, Sint Eustachius, Sint-Maarten e Saba.

Ol es revizita riedituro di la dicionario de W. Caspers en qua es insertita Lexiko di Nova Vorti da Camiel De Cock e la gramatiko es tradukuro de *Basic grammar of the International language Ido* dal Ido-Societo di Britania.

Ol havas 156 pagini e la preco es Florini 17,50,-

Komendez che: Editorio Tia Libro
 Ceramplein 76 hs
 1095 BZ AMSTERDAM

e pagez per jiro-konto 5772654 ye nomo di H. Stuijbergen, Amsterdam kun menciono di: Ido-Grammatica, o per Internaciona postal mandato.

Katalogo di Ido-libri 1990

Recevebla de

IDO-LIBRERIO - Sioro T. Minty (Direktero)
44, Woodville Road
GB - CARDIFF. CF2 4EB

Exemple:	(£) Preco
English-Ido Dictionary (<i>Dyer</i>), 393p.	6,00
Complete Manual of the IAL Ido (<i>de Beaufront</i>), 44p. abridget 1973	3,00
Ido for All - (<i>APGlyn</i>), 59p. 1975	3,00
La Strukturo di Ido (<i>Jacob</i>), 16p. 1970	1,00
The Problem of an International Auxiliary Language and its Solution in Ido (<i>Dyer</i>), 194p,	2,00